

คอลัมน์ “แจ่งสี่เปี้ย” ฉบับวันที่ 28 พฤศจิกายน 2566

“Lifelong learning” เรียนรู้ตลอดชีวิต: ทักษะที่ต้องมี ในโลกที่หมุนเร็ว

ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
 ธนาคารแห่งประเทศไทย

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า “คน” เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน แต่เรื่องที่ทำนายคือ **ทำอย่างไรที่จะทำให้คน “รู้” เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกได้**

การเปลี่ยนแปลงของโลกมีหลายมิติ ที่สำคัญคือ Technology disruption ซึ่งจากการที่ผู้เขียนเข้าฟังงานสัมมนา EEF Forum ปีนี้ ด้วย [มูลนิธิ 50 ปี ธปท.](#) เป็นส่วนหนึ่งของพลังเครือข่าย All for Education ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) นั้น ช่วงหนึ่งมีการนำเสนอโดย ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ซึ่งมีการเปรียบเทียบไว้อย่างน่าสนใจว่า เราอยู่ในโลกที่เทคโนโลยีหมุนเร็วกว่าเมื่อก่อนถึง 20 เท่า เพราะยุคก่อน disruption ต้องใช้เวลา 600 ปีที่ชีวิตจะเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ แต่ในยุค disruption จะใช้เวลาเพียง 30 ปีเท่านั้น

ทักษะที่มีอยู่จะหมดความสำคัญลงเร็วมาก สิ่งที่เรารู้อาจจะใช้ไม่ได้ในอีก 5-10 ปีข้างหน้า จึงควรพัฒนาคน โดยไม่จำกัดแค่ Hard skill แต่ควรมี Soft skill ให้ปรับตัวตามสถานการณ์ได้ โดยความพร้อมในด้านอาชีพที่สำคัญ (career readiness) คือทักษะการแก้ปัญหา เรียนรู้ และต่อยอด นำไปสร้างโอกาสให้ตนเอง

ที่มา: [ทุนมนุษย์เพื่อฟื้นความยากจนข้ามรุ่น.pdf \(eef.or.th\)](#) หน้า 3 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ขณะเดียวกัน จากรายงาน Future of Jobs Survey ของ World Economic Forum ปีนี้ ที่มีการสำรวจกว่า 800 บริษัทใน 45 ประเทศทั่วโลก ครอบคลุมคนงานกว่า 11 ล้านคน สะท้อนว่า ทักษะคนงานราว 44% จะถูก disrupt ภายใน 5 ปีข้างหน้า และราว 6 ใน 10 ของพนักงาน จำเป็นที่จะรับการ training ก่อนปี 2027 ที่สำคัญคือความรู้ด้านเทคโนโลยีและความสามารถในการปรับตัว โดยมีบริษัทราว 30% ที่เน้นด้านทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ซึ่งทาง McKinsey สะท้อนว่า ควรสร้างมาจากทั้ง 2 ทางคือ 1. องค์กร ที่เร่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อโลกธุรกิจที่เปลี่ยนเร็ว และ 2. ตัวพนักงานเอง ก็ควรเร่งพัฒนาตนเอง ไม่หยุดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

แม้ทักษะการเรียนรู้ ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ โดยงานวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ ชี้ว่า เด็กในชั้นประถมศึกษาเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่ค่อนข้างเด่นชัด แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมกับคนทุกช่วงวัย

เมื่อทุกคนต้องเผชิญกับโลกหมุนเร็วเหมือนกัน ความรู้หลายอย่างในวันนี้ จะล้าสมัยลงเร็ว เทคนิคหนึ่งที่เหมาะกับทุกช่วงวัยควรมี คือการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) โดย 1. Learn คือการมีองค์ความรู้จากการเรียนรู้ที่ผ่านมา 2. Unlearn คือการเข้าใจว่าสิ่งที่เคยเรียนรู้ในอดีต อาจใช้ไม่ได้ผล จึงไม่ควรยึดติดหรือควรกล้าลบสิ่งเดิมๆ ออกไป และ 3. Relearn คือการเรียนรู้สิ่งที่เคยรู้ด้วยมุมมองใหม่ๆ หรือเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ

ไม่ว่าจะอายุเท่าใด ก็สามารถเรียนรู้ได้เสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า “ชีวิตมีจำกัด แต่ความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด (Life is finite, while knowledge is infinite: Zhuangzi quote)”

เทคนิคพื้นฐานในการสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับตนเอง คือ ต้องเริ่มจากการมี Growth Mindset ไม่เป็นน้ำเต็มแก้ว เปิดรับที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ และ ควรหาโอกาสพัฒนาตนเองเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อ เช่นร่วมงานกับคนเก่งหรือหมั่นพัฒนาตนเอง อีกทั้งควรเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรือ Active Learning จะช่วยให้ได้ฝึกทั้งกระบวนการคิดและลงมือทำ สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับการทำงานจริง

การพัฒนาคนถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามาก และเป็นสิ่งสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นอีกแนวนโยบายสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ ตัวอย่างกรณีสิงคโปร์ มีการวางนโยบายเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการสนับสนุนการเรียนในหลักสูตรต่าง ๆ ผ่านทางองค์กร Skill Future Singapore หรือ SSG เพื่อพัฒนาทักษะที่หลากหลายของทุกช่วงวัย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังสอดคล้องกับการเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยการเตรียมประชากรให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีความรู้กับทักษะใหม่ๆ และมีศักยภาพในการทำงาน สามารถอยู่ในตลาดแรงงานแม้ว่าจะมีอายุมาก กรณีประเทศไทยมีนโยบายการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกำลังคนแบบบูรณาการ และมีการสร้างแพลตฟอร์ม [EWE \(E-Workforce Ecosystem\) Platform](#) จัดทำโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ด้านแรงงานบนโครงสร้างเดียวกัน ซึ่งเป็นระบบที่จะช่วยในการสร้างโปรไฟล์ เพื่อรองรับการเพิ่มทักษะ การมีงานทำ การศึกษาต่อ และยังเป็นกลไกในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเรียนรู้

ตลอดชีวิต (Lifelong learning) อย่างต่อเนื่อง โดยมีระบบสนับสนุนและส่งเสริมการรับรองการเรียนรู้ตลอด
ช่วงวัยผ่านการสะสมรายวิชาหน่วยย่อยเพื่อรวบรวมออกไปประกาศหรือเทียบวุฒิการศึกษาได้

**เมื่อโลกเปลี่ยน คนต้องปรับ เรียนรู้เพื่อรับสิ่งใหม่ตลอดเวลา มาร่วมกันสร้างความเป็นนักเรียน
รู้ตลอดชีวิตเพื่อรับมือกับโลกที่หมุนเร็วทันนะคะ**

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด
**